USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

30. června 2011 *

Ve věci C-288/10,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím rechtbank van koophandel te Dendermonde (Belgie) ze dne 2. června 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 10. června 2010, v řízení

Wamo BVBA

proti

JBC NV,

Modemakers Fashion NV,

* Jednací jazyk: nizozemština.

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano (zpravodaj), předseda senátu, J.-J. Kasel, A. Borg Barthet, E. Levits a M. Safjan, soudci,

generální advokátka: V. Trstenjak,
vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

vzhledem k tomu, že Soudní dvůr hodlá rozhodnout usnesením s odůvodněním v souladu s čl. 104 odst. 3 prvním pododstavcem svého jednacího řádu,

po vyslechnutí generální advokátky,

vydává toto

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách“) (Úř. věst. L 149, s. 22).

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Wamo BVBA (dále jen „Wamo“), která provozuje síť obchodů s oděvy ZEB, a společnostmi JBC NV a Modemakers Fashion NV, dvou podniků, které provozují konkurenční obchody, a to ve věci oznámení o slevách, která společnost Wamo zaslala svým zákazníkům.

Právní rámec

Unijní právo

3 Šestý, osmý a sedmnáctý bod odůvodnění směrnice o nekalých obchodních praktikách stanoví následující:

„6) Tato směrnice [...] sbližuje právní předpisy členských států o nekalých obchodních praktikách včetně klamavé reklamy, jež přímo poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů, a tím nepřímo poškozují ekonomické zájmy oprávněných soutěžitelů. [...] Nevztahuje se na vnitrostátní právní předpisy, které se týkají nekalých obchodních praktik poškozujících pouze ekonomické zájmy soutěžitelů nebo které se týkají obchodování mezi obchodníky, ani se jich nedotýká; při plném respektování zásady subsidiarity budou členské státy, pokud se tak rozhodnou, moci i nadále regulovat tyto praktiky v souladu s právem Společenství. [...].

[...]

8) Tato směrnice přímo chrání ekonomické zájmy spotřebitele před nekalými obchodními praktikami vůči spotřebitelům. [...]

[...]

17) Pro zajištění vyšší právní jistoty je žádoucí určit takové obchodní praktiky, jež jsou za všech okolností nekalé. Příloha I proto uvádí taxativní výčet všech takových praktik. Pouze tyto obchodní praktiky lze pokládat za nekalé, aniž by bylo třeba provádět hodnocení jednotlivých případů podle článků 5 až 9. Tento seznam lze změnit pouze revizí této směrnice."

4 Článek 1 směrnice o nekalých obchodních praktikách stanoví:

„Účelem této směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a dosáhnout vysoké úrovně ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států týkajících se nekalých obchodních praktik, které poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů."

5 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[...]

d) ‚obchodními praktikami vůči spotřebiteli' (dále také jen ‚obchodní praktiky') jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli;

[...]"

6 Článek 3 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na nekalé obchodní praktiky vůči spotřebitelům, jak je stanoveno v článku 5, před obchodní transakcí týkající se produktu, v jejím průběhu a po ní."

7 Podle článku 4 téže směrnice:

„Členské státy neomezí svobodu poskytování služeb ani volný pohyb zboží z důvodů spadajících do oblasti, kterou tato směrnice sbližuje."

8 Článek 5 směrnice o nekalých obchodních praktikách nazvaný „Zákaz nekalých obchodních praktik" zní následovně:

„1. Nekalé obchodní praktiky jsou zakázány.

2. Obchodní praktika je nekalá, pokud:

a) je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče,

a

b) podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele, který je jejímu působení vystaven nebo kterému je určena, nebo průměrného člena skupiny, pokud se obchodní praktika zaměřuje na určitou skupinu spotřebitelů, ve vztahu k danému produktu.

[...]

4. Obchodní praktiky jsou nekalé zejména tehdy, jsou-li:

a) klamavé ve smyslu článků 6 a 7,

nebo

b) agresivní ve smyslu článků 8 a 9.

5. V příloze I je uveden výčet obchodních praktik, které jsou považovány za nekalé za všech okolností. Tento jednotný výčet platí ve všech členských státech a může být změněn pouze revizí této směrnice."

Vnitrostátní právo

9 Článek 49 zákona ze dne 14. července 1991 o obchodních praktikách a o informování a ochraně spotřebitele (*Belgisch Staatsblad* ze dne 29. srpna 1991, dále jen „LPPC“), zní následovně:

„Pro účely tohoto zákona se výprodejem rozumí jakákoli nabídka k prodeji nebo prodej spotřebiteli za účelem sezónního obnovení sortimentu prodejce rychlým odbytem a za snížené ceny, a to pod názvem ‚Soldes‘, ‚Opruiming‘, ‚Solden‘ nebo ‚Schlussverkauf‘, či pod jakýmkoli jiným odpovídajícím názvem.“

10 Článek 52 odst. 1 LPPC stanoví:

„V odvětví oděvů, kožených oděvů, kožené galanterie a obuvi se mohou [výprodeje] konat pouze v období od 3. ledna do 31. ledna včetně a od 1. července do 31. července včetně. [...]“

11 Článek 53 LPPC stanoví:

„1. Během předvýprodejových období od 15. listopadu do 2. ledna včetně a od 15. května do 30. června včetně je u odvětví uvedených v čl. 52 odst. 1 zakázáno vydávat oznámení o slevách a oznámení, ze kterých lze usuzovat na slevy [...], a to na jakémkoliv místě a s využitím jakýchkoliv komunikačních prostředků.

[...]

Před začátkem předvýprodejového období je zakázáno činit oznámení o slevách nebo oznámení, ze kterých lze usuzovat na slevy, pokud by se dopad takového oznámení projevil během tohoto předvýprodejového období.

Aniž jsou dotčena ustanovení čl. 48 odst. 4, nemohou být prodeje za účelem likvidace zásob prováděné během předvýprodejového období spojeny s oznámením o slevách, kromě případů a za podmínek, které stanoví král.

2. Ve výnosech k provedení čl. 52 odst. 2 jsou vymezena předvýprodejová období, během nichž se uplatní zákaz uvedený v odst. 1.

V případě neexistující právní úpravy ve smyslu čl. 52 odst. 2 se zákaz uvedený v odst. 1 použije rovněž na [výprodeje] uvedené ve zmíněném čl. 52 odst. 2.

[...]

4. Zákaz oznámení o slevách uvedený v odst. 1 a 2 se nepoužije na prodeje výrobků během příležitostných veletrhů trvajících maximálně čtyři dny, které jsou organizovány nejvýše jednou ročně uskupeními místních obchodníků nebo s jejich účastí.

Král může stanovit podmínky, za nichž lze tyto veletrhy organizovat."

12 LPPC byl zrušen zákonem ze dne 6. dubna 2010 o praktikách na trhu a ochraně spotřebitele (*Belgisch Staatsblad*, 12. dubna 2010, s. 20803). Tento zákon vstoupil v platnost dne 12. května 2010 a obsahuje ve svém článku 32 podobné ustanovení jako byl článek 53 LPPC.

Spor v původním řízení a předběžná otázka

13 V průběhu prosince 2009 zaslala společnost Wamo některým svým zákazníkům pozvánku na soukromý prodej, který se měl uskutečnit v jejích prodejnách ve dnech od 18. do 20. prosince 2009 včetně. V této pozvánce bylo uvedeno, že během těchto tří dnů budou moci vybraní zákazníci při předložení věrnostní karty využít značných slev.

14 Dne 18. prosince 2009 podaly společnosti JBC NV a Modemakers Fashion NV žalobu u rechtbank van koophandel te Dendermonde, ve které požadovaly, aby bylo určeno, že tato pozvánka představuje oznámení, které je zakázáno článkem 53 LPPC. Usnesením vydaným tentýž den byl společnosti Wamo uložen zákaz jakéhokoli snížení cen v jejích prodejnách, a to až do 1. ledna 2010, pod hrozbou pokuty 2 500 eur za každé zjištěné porušení tohoto zákazu.

15 Wamo podala proti tomuto usnesení odpor, ve kterém tvrdila, že článek 53 LPPC zaprvé nezakazuje poskytování slev, ale reklamní sdělení, která tyto slevy oznamují, a zadruhé že je toto ustanovení každopádně v rozporu se směrnicí o nekalých obchodních praktikách, a nelze je proto použít.

16 Vzhledem k tomu, že měl rechtbank van koophandel te Dendermonde za to, že rozhodnutí sporu, který mu byl předložen, závisí na výkladu uvedené směrnice, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání směrnice [o nekalých obchodních praktikách] vnitrostátnímu právnímu předpisu, jako je článek 53 [LPPC], který během přesně stanovených období zakazuje oznámení o slevách a oznámení, ze kterých lze na slevy usuzovat?“

K předběžné otázce

17 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice o nekalých obchodních praktikách musí být vykládána v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, které je dotčené v původním řízení a které pro určitá odvětví upravuje obecný zákaz vydávat v průběhu období předcházejícího výprodejům oznámení o slevách a oznámení, za kterých lze na takové slevy usuzovat.

18 Článek 104 odst. 3 první pododstavec jednacího řádu stanoví, že pokud lze odpověď na předběžnou otázku jasně vyvodit z judikatury, může Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním, které obsahuje odkaz na příslušnou judikaturu.

19 Soudní dvůr má za to, že tomu tak je v projednávaném případě, jelikož odpověď na položenou otázku lze jasně vyvodit především z rozsudků ze dne 14. ledna 2010, Plus Warenhandelsgesellschaft (C-304/08, Sb. rozh. s. I-217, body 35 až 51), a ze dne 9. listopadu 2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag (C-540/08, Sb. rozh. s. I-10909, body 15 až 38).

20 K zodpovězení položené otázky je nezbytné nejprve určit, zda čl. 53 odst. 1 LPPC, který je z časového hlediska relevantním ustanovením pro posouzení skutkového stavu v původním řízení, sleduje účel ochrany spotřebitelů, takže může spadat do působnosti směrnice o nekalých obchodních praktikách.

21 Podle svého osmého bodu odůvodnění totiž uvedená směrnice „přímo chrání ekonomické zájmy spotřebitele před nekalými obchodními praktikami vůči spotřebitelům“ a zajišťuje, jak uvádí především její článek 1, „vysokou úroveň ochrany spotřebitele sblížením právních a správních předpisů členských států týkajících se nekalých obchodních praktik, které poškozují ekonomické zájmy spotřebitelů“ (výše uvedený rozsudek Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 24).

22 Z působnosti směrnice o nekalých obchodních praktikách jsou podle jejího šestého bodu odůvodnění naopak vyloučeny vnitrostátní právní předpisy o nekalých obchodních praktikách poškozujících „pouze“ ekonomické zájmy soutěžitelů nebo ty, které se týkají obchodování mezi obchodníky (viz výše uvedené rozsudky Plus Warenhandelsgesellschaft, bod 39 a Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 21).

23 V této souvislosti je třeba uvést, že účel čl. 53 odst. 1 LPPC není z předkládacího rozhodnutí zřejmý.

24 Zaprvé rechtbank van koophandel te Dendermonde, jenž odkazuje především na rozsudek Arbitragehof ze dne 2. března 1995, který byl vydán více než deset let před přijetím směrnice o nekalých obchodních praktikách, poukazuje pouze na to, že „v minulosti“ mělo předvýprodejové období uvedené ve výše citovaném ustanovení dvojí

účel, a to jednak zajistit transparentnost cen bezprostředně před výprodeji a během nich ve prospěch ochrany spotřebitelů a jednak zaručit rovnost prodejních možností obchodníků a chránit existenci maloobchodníků.

25 Zadruhé je podle předkládajícího soudu k odůvodnění zákazu upraveného v čl. 53 odst. 1 LPPC nutno ověřit, zda toto opatření „může skutečně přispět k ochraně spotřebitele".

26 Z předkládacího rozhodnutí nelze zjistit, zda čl. 53 odst. 1 LPPC účel ochrany spotřebitelů skutečně sleduje.

27 Je přitom třeba připomenout, že Soudnímu dvoru nepřísluší, aby se v rámci řízení o předběžné otázce vyjadřoval k výkladu vnitrostátních ustanovení, neboť tento úkol náleží výlučně předkládajícímu soudu. Soudní dvůr totiž musí vzít v rámci rozdělení pravomocí mezi unijní a vnitrostátní soudy v úvahu skutkový a legislativní kontext, do něhož jsou předběžné otázky zasazeny, jak vyplývá z předkládacího rozhodnutí (usnesení ze dne 24. dubna 2009, Koukou, C-519/08, bod 43 a citovaná judikatura).

28 Je tedy na předkládajícím soudu, a nikoli na Soudním dvoru, aby zjistil, zda vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení sleduje skutečně účel, kterým je ochrana spotřebitelů, pro účely ověření toho, zda takové ustanovení může spadat do působnosti směrnice o nekalých obchodních praktikách.

29 V případě, že by předkládající soud dospěl k závěru v tomto smyslu, bude třeba ještě určit, zda oznámení o slevách a oznámení, ze kterých lze na slevy usuzovat, jež jsou předmětem zákazu dotčeného v původním řízení, představují obchodní praktiky ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice o nekalých obchodních praktikách, takže podléhají pravidlům stanoveným touto směrnicí (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Plus Warenhandelsgesellschaft, bod 35 a Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 16).

30 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 2 písm. d) směrnice o nekalých obchodních praktikách definuje pomocí zvláště široké formulace pojem „obchodní praktika" jako „jednání, opomenutí, chování nebo prohlášení, obchodní komunikace včetně reklamy a uvedení na trh ze strany obchodníka přímo související s propagací, prodejem nebo dodáním produktu spotřebiteli" (výše uvedené rozsudky Plus Warenhandelsgesellschaft, bod 36, a Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 17).

31 Takové reklamní kampaně, jako jsou kampaně dotčené v původním řízení, jejichž cílem je přilákat spotřebitele do obchodních prostor obchodníka, jsou přitom jednoznačně součástí obchodní strategie obchodníka a přímo směřují k propagaci nebo podpoře jeho prodejů. Z toho vyplývá, že jsou obchodními praktikami ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice o nekalých obchodních praktikách, v důsledku čehož spadají do její věcné působnosti (v tomto smyslu viz výše uvedený rozsudek Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 18 a citovaná judikatura).

32 Po tomto konstatování je třeba ověřit, zda směrnice o nekalých obchodních praktikách brání takovému zákazu oznamovat slevy, jako je zákaz upravený v čl. 53 odst. 1 LPPC.

33 V této souvislosti je nutno nejprve připomenout, že jelikož směrnice o nekalých obchodních praktikách úplně harmonizuje pravidla týkající se nekalých obchodních praktik podniků vůči spotřebitelům, nemohou členské státy, jak to výslovně stanoví její článek 4, přijmout více omezující opatření, než jaká jsou stanovena v uvedené směrnici, a to ani s cílem dosáhnout vyšší úrovně ochrany spotřebitelů (výše uvedený rozsudek Plus Warenhandelsgesellschaft, bod 41 a citovaná judikatura).

34 Dále je třeba uvést, že článek 5 uvedené směrnice stanoví kritéria umožňující určit okolnosti, za kterých musí být obchodní praktika považována za nekalou, a tudíž zakázanou.

35 Podle odstavce 2 tohoto článku je tedy obchodní praktika nekalá, když je v rozporu s požadavky náležité profesionální péče a podstatně narušuje nebo je schopná podstatně narušit ekonomické chování průměrného spotřebitele ve vztahu k danému produktu.

36 Článek 5 odst. 4 směrnice o nekalých obchodních praktikách mimoto vymezuje dvě konkrétní kategorie nekalých praktik, a sice „klamavé praktiky“, odpovídající kritériím specifikovaným v článcích 6 a 7, a „agresivní praktiky“, odpovídající kritériím specifikovaným v článcích 8 a 9 této směrnice.

37 Konečně tato směrnice uvádí ve své příloze I taxativní výčet 31 obchodních praktik, které jsou na základě čl. 5 odst. 5 této směrnice považovány za nekalé „za všech okolností“. V důsledku toho, jak výslovně uvádí sedmnáctý bod odůvodnění uvedené směrnice, lze za nekalé pokládat pouze tyto obchodní praktiky, aniž je třeba provádět hodnocení jednotlivých případů podle článků 5 až 9 směrnice o nekalých obchodních praktikách (výše uvedené rozsudky Plus Warenhandelsgesellschaft, bod 45 a Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 34).

38 Pokud jde o vnitrostátní předpisy dotčené v původním řízení, je nesporné, že praktiky spočívající v oznamování slev spotřebitelům nejsou v příloze I směrnice o nekalých obchodních praktikách uvedeny. Nemohou tedy být zakázány za všech okolností, ale pouze na základě specifické analýzy umožňující zjistit, zda mají tyto praktiky nekalý charakter (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 35).

39 Je však nutno konstatovat, že čl. 53 odst. 1 LPPC obsahuje obecný zákaz oznámení o slevách a oznámení, ze kterých lze na slevy usuzovat, aniž existuje povinnost určit s ohledem na věcné souvislosti každého případu, zda dotčená obchodní transakce má „nekalý" charakter ve světle kritérií formulovaných v článcích 5 až 9 směrnice o nekalých obchodních praktikách (v tomto smyslu viz výše uvedené rozsudky Plus Warenhandelsgesellschaft, bod 48, a Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, bod 36).

40 Za těchto podmínek je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že směrnice o nekalých obchodních praktikách musí být vykládána v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení dotčené v původním řízení, které upravuje obecný zákaz oznámení o slevách a oznámení, ze kterých lze na takové slevy usuzovat, v průběhu období předcházejícího výprodejům, pokud toto ustanovení sleduje účel ochrany spotřebitelů. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda tomu tak ve věci v původním řízení skutečně je.

K nákladům řízení

41 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („směrnice o nekalých obchodních praktikách") brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení dotčené v původním řízení, které upravuje obecný zákaz oznámení o slevách a oznámení, ze kterých lze na takové slevy usuzovat, v průběhu období předcházejícího výprodejům, pokud toto ustanovení sleduje účel ochrany spotřebitelů. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda tomu tak ve věci v původním řízení skutečně je.

Podpisy.